

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

XI

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

25-26 квітня 2024 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 25-26 квітня 2024 року)

Суми, 2024

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали одинадцятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 25–26 квітня 2024 р.)

/ уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2024.

300 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

2. Капітан Т.А. Роль пісні в процесі навчання англійської мови. *Наукові записки*. 2018. Випуск 172. С. 236–239. URL: <https://cusu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/172/53.pdf> (дата звернення 19.04.2024)
3. Карпенко О. Вивчення іноземної мови через пісню і музику. *Англійська мова і література*. 2004. № 12. С. 2–4
4. Мищенко І.М. Вивчення англійської мови з піснями: деякі види роботи. URL: <https://naurok.com.ua/vivchennya-angliysko-movi-z-pisnyami-deyaki-vidi-roboti-211990.html> (дата звернення 19.04.2024)

Юлія Коробова,

канд. пед. наук

ст. викладач кафедри іноземних мов та лінгводидактики

Сумського державного університету

Олександра Лимарь,

студентка Сумського державного університету

ОНЛАЙН-РЕСУРСИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ЧИТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Актуальність дослідження. У сучасному суспільстві в умовах швидкого доступу до будь-яких джерел інформації та стрімкого збільшення її обсягів, здатність застосовувати вміння читання стає життєво необхідною та актуальною для учнів. Читання є одним із видів мовленнєвої діяльності, що має велике пізнавальне значення і реалізує практичну, виховну і загальноосвітню цілі навчання. Воно застосовується у всіх класах ЗЗСО, але домінуючим видом мовленнєвої діяльності є на старшому етапі навчання [2, с. 8]. Більш того, актуальним є питання використання різних видів читання англійською мовою з метою забезпечення учнів психосоціальною підтримкою та розвитку їх соціально-емоційних навичок, зокрема і під час організації самостійної роботи.

Метою даної роботи є аналіз шляхів використання онлайн-ресурсу *Project Gutenberg* для формування соціально-емоційної компетентності учнів старших класів ЗЗСО під час самостійної роботи з читання англійською мовою.

Для досягнення мети дослідження необхідно вирішити такі **завдання**: 1) проаналізувати літературні форми та різновиди літератури, які підвищують мотивацію до вивчення англійською мови під час самостійної роботи, в межах колекції творів інтернет-платформи *Project Gutenberg*; 2) визначити тематичні напрямки художніх творів даного онлайн-ресурсу, спрямовані на формування соціально-емоційних компетенцій учнів старших класів ЗЗСО.

Основні результати дослідження. Для навчання школярів читання англійською мовою освітяни мають широкий перелік інтернет-ресурсів, зокрема доступ до колекцій електронних бібліотек англійською мовою. Термін «електронна бібліотека» (англ. *digital library*) визначено як інформаційна система, яка складається з впорядкованого фонду електронних ресурсів, каталогу на цей фонд та комплексу апаратно-програмних засобів, що підтримують стабільне функціонування пошукової системи і дають можливість оперативного поповнення, реєстрації, довготривалого зберігання фонду електронної бібліотеки та розподіленого доступу до нього через мережу Інтернет [1]. Серед найстаріших універсальних електронних бібліотек варто звернути увагу на некомерційну веб-бібліотеку *Project Gutenberg*, яка пропонує безкоштовні електронні книги. Її колекція налічує понад 60 000 електронних книг англійською мовою та тисячі книг іншими мовами. Електронні книги доступні у різних форматах (EPUB, MOBI, Kindle, PDF та HTML), що робить процес читання зручним і гнучким та забезпечує рівні умови для всіх учасників освітнього процесу [3].

Розглянемо переваги та можливості використання цієї електронної бібліотеки. По-перше, тут запропоновано широкий вибір книг із різних тематичних категорій та областей знань, таких як література, історія, наука, філософія, релігія тощо. По-друге, *Project Gutenberg* може використовуватися як онлайн-ресурс для самостійної роботи з читання англійською мовою, де учні

обирають літературу за темами, які їх цікавлять, що підвищує мотивацію до читання і сприяє більш активному залученню до освітнього процесу [3]. Також, можливість самостійно вибирати книги для читання стимулює самодисципліну та розвиває навички самоорганізації учнів. Серед незначних недоліків електронної бібліотеки *Project Gutenberg* зазначимо окремі випадки неякісного форматування та обмежений набір функцій під час читання онлайн (закладки, нотатки та підсвічування).

Для формування адекватних умінь читання велике значення має характер текстів: їх зміст, інформативність, цікава фабула і т. ін. Від якості текстового матеріалу залежить мотивація читацької діяльності учнів. Зміст текстів визначає відношення учнів до читання, а також можливості освітніх і виховних завдань, які ставляться перед іноземною мовою як навчальним предметом [2, с. 22]. Наведемо приклади літературних форм та різновидів літератури, які підвищують мотивацію до вивчення англійською мови та спрямовані на розвиток «м'яких навичок» школярів різних вікових груп і рівнів мовної підготовки:

1) казки та легенди (літературні форми, які розвивають уяву, збагачують словниковий запас, вчать дітей розуміти моральні цінності та етичні норми, викликають цікавість до читання, вчать розуміти світ навколо), наприклад, «*A Connecticut Yankee in King Arthur's Court*» by Mark Twain, «*Myths and Legends of Ancient Greece and Rome*» by E. M. Berens, «*Hero Tales and Legends of the Serbians*» by W.M. Petrovitch тощо;

2) англomовна класична художня література (важлива для формування літературної культури учнів, допомагає учням розширювати свої знання про світ літератури та вчитися аналізувати та оцінювати творчість письменників), наприклад, «*Peter Pan*» by J. M. Barrie, «*Alice's Adventures in Wonderland*» by Lewis Carroll, «*The Secret Garden*» by Frances Hodgson Burnett, «*Shakespeare's Sonnets*» by William Shakespeare тощо;

3) наукова література (тексти про різні наукові відкриття, технології та природничі явища допомагають учням розкривати свої інтелектуальні здібності та виховують бажання досліджувати нове), наприклад, «*Secrets of Earth and Sea*»

by Sir E. Ray Lankester, «*The Ocean World: Being a Description of the Sea and Its Living Inhabitants*» by Louis Figuié;

4) історична література (дозволяє дізнатися про різні культури та події, які сформували наше сучасне суспільство, біографії відомих особистостей допомагають дізнатися про досягнення видатних людей, вчать цінувати роботу інших та спонукають до досягнення власних цілей), наприклад, «*The American Encyclopedia of History, Biography and Travel*» by Thomas H. Prescott.

Зауважимо, що читання під час самостійної роботи англomовних творів у межах зазначених вище літературних форм та різновидів літератури також можна розглядати як один із шляхів забезпечення психосоціальної підтримки учнів та розвитку їх соціально-емоційних навичок, які відповідно до теорії соціально-емоційного навчання є компонентами п'яти основних компетенцій, а саме: встановлення та підтримка стосунків, соціальна обізнаність, самоусвідомлення, самоуправління, відповідальне прийняття рішень [4].

Наведемо приклади тематики творів для самостійного читання англійською мовою для формування таких соціально-емоційних компетенцій:

1) встановлення та підтримка стосунків (читання творів про різні культури та точки зору допомагає учням краще розуміти та цінувати інших людей, вчитися сприймати різні погляди, розвивати толерантність та відкритість до різноманітності);

2) соціальна обізнаність (читання надає інформацію про соціальні проблеми сучасного суспільства, їх причини та наслідки, що сприяє формуванню активної громадянської позиції);

3) самоусвідомлення (емоції, мотивація та переживання персонажів художніх творів допомагає учням краще зрозуміти себе, порівняти дії та вчинки головних героїв з власним досвідом);

4) самоуправління (зразки подолання персонажами художніх творів складних життєвих ситуацій допомагає учням розвинути стійкість та навички вирішення проблем, навчитися приймати виклики як можливості для

особистісного росту і розвитку та усвідомлювати важливість наполегливості та самодисципліни);

5) відповідальне прийняття рішень (аналіз прикладів етичних дилем та шляхів вирішення складних ситуацій сприяє розвитку навичок критичного мислення та розумінню можливих наслідків своїх дій та важливості вибору найбільш етичних та морально правильних шляхів поведінки).

Отже, інтернет-платформа *Project Gutenberg* є одним із ефективних засобів, який, з одного боку, сприяє підвищенню мотивації до вивчення англійської мови та розвитку «м'яких навичок» учнів старших класів ЗЗСО під час самостійної роботи з читання англійською мовою, з іншого боку, може бути спрямованим на формування та розвиток їх соціально-емоційних компетенцій.

Список використаних джерел:

1. Електронна бібліотека. Українська бібліотечна енциклопедія. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/Електронна%20бібліотека> (дата звернення: 20.04.2024).
2. Навчання читання англійською мовою студентів мовних факультетів : навч. посібник. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2018. 201 с.
3. Project Gutenberg. URL: <https://www.gutenberg.org/> (дата звернення: 20.04.2024).
4. What is the CASEL Framework? *CASEL*. URL: <https://casel.org/fundamentals-of-sel/what-is-the-casel-framework/#relationship> (date of access: 19.04.2024).